

dok 253

Kultur- og kirkedep.	
ii	
Saksnr. 200606109	Dato 17.10.06
Kode. K.v.-501	Beh.

Kultur- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 – Dep
0030 OSLO

Bærums Verk, 13. oktober 2006

STATEN OG DEN NORSKE KIRKE – HØRING

Lommedalen menighetsråd avga svar på høringsspørsmålene på sitt møte 12. oktober 2006. Svaret følger vedlagt.

Dette er basert på en lengre prosess. Mandag 4. september var det åpent fellesmøte i Helgerud kirke i Vestre Bærum. Lommedalen menighetsråd har gjennomført en lyttepost etter flere gudstjenester, behandlet temaet i to rådsmøter og nedsatt et utvalg som jobbet med spørsmålet. Vedlagte *refleksjonsnotat* har vært viktig i prosessen frem til høringssvaret vårt.

Vi ønsker å påpeke at flere alternativer var utilstrekkelig/mangelfulle i forhold til alternativene Gjønnesutvalget har skissert. Derfor har vi valgt å lage kommentarer istedenfor å krysse av i svarskjemaet.

Ad pkt. 2: **Den norske kirke som statskirke**

Gjønnesutvalget skisserte tre alternative kirkeordninger, og her fins bare to alternativ. Lommedalen menighetsråd vedtok enstemmig ikke å fylle ut skjemaet, da det er usikkert hvordan svaret på spørsmål 2 vil bli tolket. I stedet foretok vi en avstemming over Gjønnesutvalgets tre modeller. Modell 2 – "Lovforankret folkekirke" – fikk flertall med 5 av 9 stemmer.

Ad pkt. 5: **Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordning avvikles**

Lommedalen menighetsråd har valgt ikke å krysse av i svarskjemaet. Vi mener at svaralternativene er en uheldig forenkling. Valgordningen er mer kompleks enn dette. Og Kirken er noe mer omfattende enn et kommunestyre eller et politisk parti. Vi ønsker at kirken skal være demokratisk, og samtidig er den forpliktet på sin bekjennelse. Dette er et paradoks.

Med vennlig hilsen
Lommedalen menighetsråd

Arild Foslien

Arild Foslien
menighetsrådsleder

Kopi:
Kirkerådet

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: *Lommedalen menighetsråd*

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellesråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

Staten skal ved lov legge forholdene til rette for fri tros- og livssynsutøvelse.
(Enstemmig vedtatt.)

2. Den norske kirke som statskirke:

☐ Bør fortsette	☐ <i>Gjønnes-utvalgets modell 1</i>	(2 stemmer)
☐ Bør avvikles	☒ <i>Gjønnes-utvalgets modell 2</i>	(5 stemmer)
☐ Vet ikke / ønsker ikke å svare	☐ <i>Gjønnes-utvalgets modell 3</i>	(2 stemmer)

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven (8 stemmer for begge alternativer)
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget (8 st. for begge + 1 st. for bare Egen kirkelov)
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift (2 stemmer)
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift (7 stemmer)
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
 Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

Valgordningen revideres med henblikk på å underbygge demokratiske prinsipper og øke valgdeltakelsen.
(9 stemmer - enstemming)

Råds- og embedsstruktur forenkles og slås sammen til én linje
(5 stemmer for dette tillegget)

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
 De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene *(Enstemmig vedtatt)*
 Det kristne og humanistiske verdigrunnlaget *(Enstemmig vedtatt)*
 Det humanistiske verdigrunnlaget
 At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke *(Enstemmig vedtatt)*
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

Staten har ansvar for at alle tros- og livssynssamfunn har de rammer de trenger for å utøve sin virksomhet.
(Enstemmig vedtatt)

Den kristne kulturarven står sentralt i Norges historie, og Den norske kirke har en særstilling som formidler av denne arven.
(Enstemmig vedtatt)

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellestråd)
 Kommunen *(Enstemmig vedtatt)*
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
 Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret.
(Dette gjelder «vanlige» kirkebygg) *(Enstemmig vedtatt)*
 Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
 Vet ikke / ønsker ikke å svare

Kulturbygg (stavkirker og gamle kirkebygg) overføres til Staten v/ Kulturdepartementet/ Riksantikvaren
(Enstemmig vedtatt)

Oslo, Lommedalen menighetsråd – 12. oktober 2006

Refleksjonsnotat

Hvilken kirke ønsker vi oss?

En oppsummering:

En forutsetning for å vurdere alternativene i Gjøannes-utvalgets innstilling, er hva en særlov om "Lovforankret folkekirke" faktisk ville innebære. Denne avklaringen savnes.

Lommedalen menighetsråd ønsker om mulig en folkekirke som kan ivareta det beste i Statskirketradisjonen, fordi med det kirkelige mandatet har dette bidratt til å ivareta kirkens oppdrag. Vi ser dette ønsket som et viktig grunnlag ved revidering av forholdet mellom stat og kirke (kirkeordningen). Om dette ivaretas, ser menighetsrådet i overveiende grad ikke faren ved å løse noe på båndene mellom stat og kirke, kanskje i retning av flertallsinnstillingen, ut fra det vi her har forsøkt å redegjøre for. Likevel fins det nyanser, noe uenighet, og kanskje særlig en usikkerhet om forholdet mellom premissene (ordningen) og hvilke konsekvenser dette får for menighetens liv.

1 og 2: Folkekirke

I Lommedalen menighetsråd mener vi at menigheten bygges nedenfra. Det er viktig for oss at Den norske kirke oppfattes som en "folkelig" kirke med lave terskler og stor takhøyde. Lommedalen menighet søker å være det kulturelle, sosiale og åndelige knutepunktet i nærmiljøet.

I denne sammenhengen stiller vi spørsmål om et skille mellom stat og kirke vil bygge barriere og/eller knytte sterkere bånd til kirkens medlemmer.

Statskirken har for mange gitt en følelse av å være kvalifisert, fordi en "statskirke" i seg selv bidrar til at flere mennesker i større grad og like naturlig kan kjenne kirken som sin. Derfor er det viktig at ved eventuelle endrede relasjoner mellom stat og kirke er det dåpen som kvalifiserer til medlemskap.

Her er rådets syn delt på konsekvensene ved et skille:

- Vil et skille stat/kirke føre til at medlemsmassen går drastisk ned?
- Trenger vi virkelig staten som garantist for hvilken kirke vi skal få?
- Vil et skille stat/kirke føre til sterkere tilhørighet, medansvar og engasjement i folkekirken?
- Shoppingmodellen – der medlemmer melder seg ut og inn for å tilfredsstille religiøse ritualer.

Lommedalen menighet ønsker derfor å understreke at kirkeordningen først og fremst handler om å endre relasjonen mellom *staten og kirken*, ikke mellom den lokale menighet og dens innbyggere. Dersom en ønsker et skille mellom stat og kirke, må ikke det bety at kirken endrer relasjonen til menneskene den ønsker å betjene. Det må for eksempel forbli like naturlig i invitere ungdommer til konfirmasjon og lignende. Dette er et viktig argument,

særlig for dem som ønsker å ivareta kirkeordningen slik den er nå, fordi argumentet for fortsatt statskirke, begrunnes i alle de gode sidene en ser Den norske kirke i dag står for, og som en ikke ønsker å endre.

Funksjonelle strukturer

Kirken trenger gode og tjenlige strukturer for å fungere. Vi er enige om at på menighetsplan brukes det uforholdsmessig mye ressurser på dagens to strukturer. Splittelsen mellom råds- og embedsstruktur ønsker vi forenklet til en enhetlig, demokratisk struktur med ordnet økonomi.

En ser også betydningen av hva kirkeordningen i dag representerer av struktur. Dette ser vi på som verdifullt. Samtidig er det viktig at kirken ikke blir for opptatt av organisasjon og økonomiforvaltning. Vi må ikke glemme at menighet bygges nedenfra, men ivareta fokus på åndelige spørsmål og menighetsbygging. Derfor ser vi en sammenheng – men også et spenningsforhold – mellom menighetens liv og strukturen den har. Og derfor vil vi understreke at kirkeordningen primært må fremme menighetens åndelige liv, og ikke bygge et unødvendig byråkrati, men har en struktur som innebærer gode rammer og forutsigbarhet for kirkens virksomhet.

4. Finansiering

Lommedalen menighetsråd ser for seg flere alternative modeller for finansiering:

- Statlig finansiering
- Full kommunal finansiering
- Medlemskontingent
- Givertjeneste
- Kombinasjoner av disse

Det er viktig å vurdere hva som skal finansieres over kirkens budsjett og hva som mer naturlig tilhører andre budsjetter, eks. venede middelalderkirker og stavkirker.

Gravferdsordningen bør finansieres av kommunen. Gravferd er et helseanliggende og vi ser det viktig at ulike tros- og livssynssamfunn sikres likebehandling.

Begrunnelse for ulike finansieringsmodeller:

- *Statlig finansiering* sikrer geografisk dekning; at kirken vil være til stede også i resursfattige deler av landet. Det sikrer likhet og rettferdighet i fordelingen av kirkens tjenester og vil virke inkluderende for alle kirkens medlemmer uavhengig av personlig økonomi. Om det er slik at 3-4% bruker kirken regelmessig, mens den har ca 84% som medlemmer, er i seg et uttrykk for et stort flertall som trolig ønsker kirkens tilstedeværelse og tjenester over hele landet. Dette må også en evt. ny kirkeordning bidra til.
- *Full kommunal finansiering* underbygger lokaldemokratiet i den enkelte kommune.
- *Medlemskontingent*: Her er det medlemmet selv som bestemmer hvor pengene skal gå, jfr. idrettslag-kontingent. Dette kan gi økt ansvar og engasjement blant kirkens

medlemmer. Dette kan også tenkes å gi økt deltakelse ved kirkelige valg. Mange vil lettere engasjere seg i forhold som direkte angår egen økonomi.

- *En kombinasjon* av flere finansieringsmodeller kan ivareta det beste fra ulike modeller.

Lommedalen menighetsråd ønsker at staten i hovedsak finansierer kirkens virksomhet, uten at dette står i veien for en aktiv givertjeneste. Staten har et ansvar for at alle tros- og livssynssamfunn har de rammer de trenger for å utøve sin virksomhet.

Når vi ser på finansiering av kirken, er det viktig å ta med drift av kirken, ikke bare kirkelige stillinger.

Det er flere usikkerheter mht. finansiering av en endret kirkeordning. Dette kan være en side ved kirkens forhold til staten som kan påvirke opplevelsen av tilhørighet eller avstand.

Om en blir stilt ovenfor valget mellom ”medlemsavgift” eller andre gode (humanitære) formål, vil det være noe usikkert hvor mange som ønsker å prioritere støtte til kirken.

Om en kan finne et godt grunnlag for medlemskap og kirketilhørighet, som grunnlag for offentlig støtte som står i et forhold tilsvarende den støtten andre kirkesamfunn får, vil en kunne forebygge eventuelle oppfatninger om majoritetskirkens privilegier med hensyn til økonomi.

6. Verdiforankring

Kirkens tilstedeværelse og dagen kirkeordning bidrar trolig til samfunnets grunnleggende verdiforankring. Dette er et gode vi ikke ønsker endret. Hvorvidt kirkeordningen kan forrykke dette, er uklart og det er vanskelig å uttale seg sikkert om dette. Vi ønsker ikke at en eventuell endring i kirkens forhold til staten skal bidra til lukkede forhold eller bidra til en kirkelig ”eksklusivitet” i besluttede organer (kirkebyråkratiet) – eller føre til tilsvarende konsekvenser i den lokale menighet.

Mangfold

Lommedalen menighetsråd ønsker at kirkeordningen kan bidra til et stort mangfold, fra samvær som fremmer gode nettverk mennesker imellom og til bønn, kontemplasjon, forkynnelse og misjon. Dette er positive kjennetegn for en åpen og tilgjengelig folkekirke, som kan speile mange sider ved Guds omsorg og kjærlighet til menneskene. Fordi dette mangfoldet i mange sammenhenger i dag erfares som en mulighet og et gode, ønskes en kirkeordning som fortsatt kan bidra til at dette skjer.

Majoritetskirken

Fordi vi er en majoritetskirke, ser vi paradokser i dagens situasjon, som gir argumenter for en endring av kirkens forhold til staten. Mange mener at tiden er inne for det nå, fordi vi står ovenfor utfordringer der staten i noen saker synes å ha andre verdimeslige preferanser enn de kirken har. Dette kan være et argument for endring. Blant annet er det flere eksempler der

kirken sitter på ”flere sider av bordet” og synes å være forfordelt og oppfattes derfor å være privilegert i forhold til andre tros- og livssynssamfunn.

For tette bånd til staten kan være hemmende for kirkens oppdrag å være være samfunnskritisk og uavhengig og kan redusere kirkens troverdighet.

Skolen

Vi ønsker at staten fortsatt forplikter seg på den kristne kulturarven og på kristne og humanistiske verdier som statsforfatningen bygger på. Staten har et ansvar for å videreformidle dette inn i skolen.

KRL-faget oppfyller ikke dette helt slik det skulle. Det tar ikke ansvar for å videreformidle den kristne kulturarven. Dette er mer enn det som er opp til kirken å formidle.

Kirken har i stadig mindre grad en ”alliert” i skolen med tanke på den kristne oppsedingen. Tvert imot er kristendommens plass i skoleverket stadig gjenstand for konfrontasjon og sterk meningsutveksling. I dette finnes også en religiøs sjenanse blant folk. Like fullt er det mangelfullt vektlagt den sammenhengen som eksisterer mellom kristen forankring i lovverket (grunnloven) og verdimeslige implikasjoner for samfunnets humanistiske verdisyn. Høyst sannsynlig finnes en slik sammenheng. Det er særlig her en spesifikk kristen trosforankring for samfunnet synes å bringe fram en slags forlegenhet, sjenanse og et paradoks: Her er det et dilemma mellom majoritetskirkens privilegier i møte med minoriteter som ikke ”stikker sitt lys under en skjepe”. Og ikke bare det, men som også har andre preferanser om tro, liv og samfunnsmessige verdier (eksempelvis syn på kvinnens plass). Til en viss grad kan dette representere reelle interessemotsetninger. Det er viktig å se hva som har ”bevaringsverdi” i statskirkeordningen i forbindelse med diskusjonen om stat og kirke, både i forhold til kirkens legitime interesser og i forhold til statens normative interesser inkludert menneskerettigheter.

Organisasjonsstruktur

Hos oss gjenspeiler dette følgende dilemma som søkes ivaretatt i framtiden: En kirkeordning som ivaretar og underbygger det beste i våre gode, kristne og humanistiske verdier og samtidig ivaretar i større grad en rettferdighet mellom tros- og livssynssamfunnene.

En del av menighetsrådet mener at kirkeordningen må ivareta kirkens naturlige rett til å styre sin egen virksomhet; det er ingen prinsipiell grunn til at kirken ikke skal kunne velge sine egne biskoper som eksempel.

Et alternativt syn er at dette best ivaretas ved mest mulig å fortsette nåværende ordning.